

Hallituksen esitys Eduskunnalle öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajoitusten muutoksen ja öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen hyväksymisestä ja laiksi viimeksi mainitun muutoksen voimaansaattamisesta sekä laiksi merilain 10 luvun 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajoitusten muutoksen ja öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen ja lain viimeksi mainitun muutoksen voimaansaattamisesta sekä lain merilain 10 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Voimassa oleva kansainvälinen järjestelmä öljyvahinkojen korvaamiseksi perustuu edellä mainittuihin vuonna 1992 hyväksytyihin yleissopimuksiin. Toinen yleissopimus koskee aluksen omistajan vastuuta öljyvahingosta. Tätä yleissopimusta täydentää kansainvälistä korvausrahastoa koskeva yleissopimus. Suomi on yleissopimusten sopimuspuoli ja nykyinen järjestelmä on Suomen osalta tullut voimaan vuonna 1996.

Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n oikeudellinen komitea on 82. istun-

nossaan 18 päivänä lokakuuta 2000 hyväksynyt yksimielisesti edellä mainittuihin yleissopimuksiin sisältyvien vastuurajojen korotukset. Päätöksen mukaan vastuurajoja korotetaan 50,37 prosentilla. Päätös perustuu yleissopimuksiin sisältyvään vastuurajojen korotusta koskevaan nopeutettuun menettelyyn, joka muun muassa sisältää tehtyjä muutoksia koskevan niin sanotun hiljaisen hyväksymismenettelyn. Tämän menettelyn mukaan yleissopimusten sopimuspuolten tulee ennen 1 päivää toukokuuta 2002 ilmoittaa IMO:lle, jos ne eivät voi hyväksyä tehtyjä muutoksia. Mikäli neljäsosa sopimuspuolista vastustaa muutoksia, ne eivät tule voimaan. Muussa tapauksessa muutokset tulevat automaattisesti voimaan kaikkia sopimuspuolia sitovina 1 päivänä marraskuuta 2003.

Koska muutosten kansainvälinen voimaantulo vahvistuu vasta 1 päivän toukokuuta 2002 jälkeen, ehdotetaan, että lait tulevat voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Voimaantulo tapahtuisi saman päivänä kuin yleissopimusten muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan eli 1 päivänä marraskuuta 2003.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Öljyvahinkojen korvausvastuuta koskeva kansainvälinen järjestelmä perustuu kahteen kansainväliseen yleissopimukseen. Aluksen omistajan vastuu on ensisijainen ja sitä täydentää kansainvälinen korvausrahasto, joka kerää tarvittavat rahat toimintaansa ja maksettaviin korvauksiin sopimusvaltiossa toimivilta maksuvelvollisilta öljyn vastaanottajilta. Suomi on yleissopimusten sopimuspuoli ja nykyinen järjestelmä on Suomen osalta tullut voimaan vuonna 1996. Sopimusjärjestelmää sovelletaan pysyvän öljyn aiheuttamaan vahinkoon, joka on tapahtunut sopimuspuolena olevan valtion aluemerellä tai talousvyöhykkeellä sekä torjuntatoimenpiteisiin siitä riippumatta, missä niihin on ryhdytty.

Aluksen omistajan vastuusta määrätään öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johdettava siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyssä vuoden 1992 pöytäkirjassa (jäljempänä *CLC-yleissopimus*, SopS 43/1996). Aluksen omistajan vastuuta koskevat kansalliset säännökset on sisällytetty merilain 10 lukuun (421/1995). Aluksen omistajan vastuu on ankara. Omistajalla tulee vastuunsa kattamiseksi olla vakuutus silloin, kun aluksella kuljetetaan enemmän kuin 2000 tonnia pysyvää öljyä lastina. Vahingonkärsijä voi osoittaa korvausvaatimuksensa suoraan vakuutuksenantajaan. Aluksen omistaja on vastuussa öljyvahingosta tiettyyn määrään saakka riippuen aluksen koosta. Vastuu on rajoitettu ja se voi enimmillään olla 59,7 miljoonaa SDR:ää (*special drawing right* eli erityinen nosto-oikeus). Erityinen nosto-oikeus on erityinen Kansainvälisen Valuuttarahaston määrittelemä laskentayksikkö. Yksi SDR vastasi 1,44 euroa 29.1.2002 päivätyn kurssin mukaan. Aluksen omistajan enimmäisvastuu voimassa olevan järjestelmän mukaan olisi siten noin 86 miljoonaa euroa. Merilain 10 luvun 5 §:ssä säädetään aluksen omistajan vastuun rajoista.

Aluksen omistajan vastuuta täydentää kan-

sainvälinen öljyvahinkojen korvausrahasto (jäljempänä *IOPC –rahasto*), joka on perustettu öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyllä vuoden 1992 pöytäkirjalla (jäljempänä *rahastoyleissopimus*, SopS 42/1996). Yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on saatettu Suomessa voimaan öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ja soveltamisesta annetulla lailla (424/1996).

IOPC-rahaston toimintaa ja korvausvastuuta rahoittavat rahastoyleissopimuksen mukaan sopimusvaltioissa sijaitsevat öljyn vastaanottajat. Kansainväliselle rahastolle maksettava suoritus määräytyy vastaanotetun öljynmäärän perusteella ja suhteessa muiden sopimusvaltioiden öljyn vastaanottajien maksusuuksiin. Maksuvelvollisuus syntyy silloin, kun tuotu öljy ylittää 150 000 tonnia vuodessa. Kansainvälinen rahastojärjestelmä toimii kuin eräänlainen keskinäinen vahinkovakuutus. Kansainvälisen vastuujärjestelmän yhteenlaskettu korvauskatto on tällä hetkellä 135 miljoonaa SDR:ää eli edellä mainitun kurssin mukaisesti noin 195 miljoonaa euroa. Rahaston korvausvastuu on rajoitettu ja muodostuu korvausmaksimin ja aluksen omistajan maksaman korvauksen erotuksesta. Suomessa on tällä hetkellä kaksi maksuvelvollista öljyn vastaanottajaa, Fortum ja Suomen Petrooli.

2. Kansainvälinen kehitys ja asian käsittely IMO:ssa

Keskustelut kansainvälisen järjestelmän korvausrajojen korottamisesta yleissopimukseen sisältyvän joustavan korotusmenettelyn mukaisesti olivat jo vireillä IMO:n oikeudellisessa komiteassa silloin, kun öljytankkeri ERIKA haaksirikkoutui Ranskan rannikon

ulkopuolella joulukuussa 1999. Aloitteen korotuksesta teki Yhdistyneen Kuningaskunnan johdolla ryhmä maita, näiden joukossa muun muassa Suomi, Norja, Ruotsi, Tanska, Saksa, Hollanti, Ranska, Kreikka, Italia, Liberia, Kypros, Australia ja Kanada. ERIKA-onnettomuus vauhditti käsittelyä IMO:ssa. Katsottiin, että kansainvälinen järjestelmä oli yleensä ottaen toiminut hyvin ja tehokkaasti vahingonkäräjien kannalta, mutta järjestelmän korvauskatto oli jäämässä liian alhaiseksi, erityisesti suurempien onnettomuuksien kohdalla. Mikäli enimmäiskorvauskatto ei riitä korvaamaan kaikkien vahingonkäräjien vahinkoja täysimääräisesti, korvauksia vähennetään kaikilta yhtäläisin perustein.

Vuoden 1992 CLC-yleissopimuksen artiklan 15 ja 17 sekä vuoden 1992 rahastoyleissopimuksen artiklan 33 ja 38 nojalla IMO:n oikeudellinen komitea hyväksyi lokakuun 18 päivänä 2000 yksimielisesti kaksi korvausrajojen korottamista koskevaa päätöslauselmaa (*liite 2 ja 3*). Öljyalan sekä varustamojen kansainväliset etujärjestöt olivat myös vahvasti korotusten takana. Päätöksellä järjestelmän vastuurajoja nostettiin 50,37 prosenttia.

Aluksen omistajan vastuuta koskevan IMO:n päätöslauselman LEG.1(82) mukaan aluksen omistajan enimmäisvastuu nousee 59,7 miljoonasta SDR:stä 89,77 miljoonaan SDR:ään eli noin 86 miljoonasta eurosta noin 130 miljoonaan euroon.

IOPC-rahaston korvausvastuuta koskevan IMO:n päätöslauselman LEG.2(82) mukaan järjestelmän enimmäiskorvaus nostetaan 135 miljoonasta SDR:stä 203 miljoonaan SDR:ään eli noin 195 miljoonasta eurosta noin 293 miljoonaan euroon. Yleissopimukseen kirjattiin aikoinaan Yhdysvaltojen mukaan tulon toivossa määräys siitä, että järjestelmän enimmäisraja korotetaan automaattisesti 135 miljoonasta SDR:stä 200 miljoonaan SDR:ään, kun järjestelmään kuuluvissa sopimusvaltioissa vastaanotetaan tietty määrä öljyä. Mainittu 200 miljoonan SDR:n enimmäisraja korotettiin resoluutiossa 300 miljoonaan SDR:ään, noin 433 miljoonaan euroon. Järjestely on kuitenkin teoreettinen, koska näillä näkymin Yhdysvallat ei tule liittymään kansainväliseen öljyvahinkojen korvaamista koskevaan järjestelmään.

Päätöslauselmissa todetaan yleissopimusten määräysten nojalla, että tehdyt korotukset tulevat automaattisesti voimaan, jollei neljäsosa sopimuspuolista ole ennen toukokuun 1 päivää 2002 ilmoittanut IMO:lle vastustavansa korotuksia. Jos vastustavien valtioiden määrä jää alle vaaditun neljäsoosan, korotukset tulevat voimaan kaikkien sopimuspuolten osalta. Jos sopimuspuoli tällaisessa tilanteessa vastustaa korotuksia, sen täytyy sanoutua irti koko sopimusjärjestelmästä, jolle se halua tulla sidotuksi korotuksiin. Koska korotukset hyväksyttiin IMO:ssa yksimielisesti, ei ole odotettavissa vastalauseita sopimuspuolten taholta. Yleissopimusten määräysten nojalla voimaantuloajankohta on marraskuun 1 päivä 2003.

3. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Lontoossa 18 päivänä lokakuuta 2000 Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä hyväksytyjen päätöslauselmien liitteenä olevat sopimusmuutokset:

1) päätöslauselma LEG.1(82) öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajoitusten muuttamisesta ja

2) päätöslauselma LEG.2(82) öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että aluksen omistajan vastuuta koskevaan CLC-yleissopimuksen muutos saatetaan Suomessa voimaan lailla merilain 10 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että rahastoyleissopimuksen muutos, joka koskee IOPC-rahaston enimmäisvastuun korotusta, saatetaan Suomessa voimaan blankettilailla.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Kansainvälisen järjestelmän korvausrajojen

korottaminen ei aiheuttaisi lisäkustannuksia valtiolle tai kunnille. Valtion ja kuntien asema korvausten saajina paranisi sen sijaan korvausmäärien lisäyksen johdosta. Öljyvahingon torjunnan yhteydessä valtiolle ja kunnille aiheutuvat torjuntakustannukset korvataan öljyvahinkovastuujärjestelmän perusteella. Valtio ja kunnat ovat öljyvahinkotapauksissa usein huomattavia korvauksen saajia.

Suomalaisten öljyä kuljettavien varustamojen osalta muutokset voivat vaikuttaa vastuuvakuutuksen hintaan. Vastuuvakuutuksen suuruus määräytyy kuitenkin monesta tekijästä, muun muassa varustamon vahinkohistoriasta. Vastuuvakuutuksen luonteen vuoksi, vakuutusmaksun suuruuteen voi myös vaikuttaa vakuutusmaksunantajan maksamat korvaukset muiden vakuuttamansa alusten osalta. On arvioitu, että vakuutusmaksujen korotus tulee olemaan kohtuullinen.

Suomessa sijaitsevien maksuvelvollisten öljyn vastaanottajien tulisi varautua maksamaan nykyistä hieman suurempi suoritus kansainväliseen rahastoon, mikäli tapahtuu nykyiset enimmäiskorvausrajat ylittävä öljyvahinko. Suomen öljyn vastaanottajien mak-suosuus IOPC-rahastoon on tällä hetkellä noin 0,88 prosenttia.

4.2. Ympäristövaikutukset

Korvausrajojen korottaminen vaikuttaa myös myönteisesti mahdollisuuteen korvata täysimääräisesti vahingoittuneen ympäristön ennallistaminen.

Aluksen omistajan korvausvastuun lisääminen saattaa taas osaltaan vaikuttaa välillisesti myönteisellä tavalla varustajan käyttäytymiseen vahinkojen välttämiseksi. Kansainvälisen öljyteollisuuden lisääntynyt maksuvelvollisuus kansainväliseen rahastoon saattaa omalta osaltaan vaikuttaa öljytankkereiden rahtauskäytännön kehittymiseen laadukkaamman tonniston suuntaan.

5. Asian valmistelu

Ehdotusta tarvittavaksi lainsäädännöksi, jotta Suomi voisi hyväksyä kansainvälisen öljyvahinkojen korvausjärjestelmää koskevat IMO:n päätöslauselmilla tehdyt korvausrajojen korotukset, on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä virkatyönä. Ulkoasiainministeriö on osallistunut valmisteluun sopimusoikeudellisten kysymysten osalta.

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, merenkulkulaitokselta, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Suomen Varustamoyhdistykseltä, Ålands Redarföreningiltä, Rahtialusyhdistykseltä, Suomen Konepäälystöliitolta, Suomen Laivanpäälystöliitolta, Suomen Merimies-Unionilta, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitolta, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta, Merivakuutusyhtiöiden Yhdistykseltä. Annetuissa lausunnoissa ei ole ollut huomautettavaa ehdotettujen korotusten johdosta. Useassa lausunnossa on pidetty kansainvälisellä tasolla tehtyjä muutoksia tärkeinä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimusmuutosten sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

IMO:n päätöslauselma LEG.1(82) sisältää liitteen, jonka mukaan aluksen omistajan vastuuta koskevat vastuurajat korotetaan seuraavasti verrattuna voimassa olevaan merilain 10 luvun 5 §:n sääntelyyn.

Pienten alusten osalta eli sellaisten alusten, joiden vetoisuutta osoittava luku on enintään 5000, vastuunrajoituksen määrä korotetaan 3 miljoonasta SDR:stä 4.510.000 SDR:ään eli noin 4,33 miljoonasta eurosta noin 6,5 miljoonaan euroon. Silloin kun aluksen vetoisuutta osoittava luku on suurempi kuin 5000, vastuuraja vetoisuuden yksikköä kohden nousee 420 SDR:stä 631 SDR:ään eli noin 606 eurosta noin 910 euroon. Aluksen omistajan enimmäisvastuu nousee 59,7 miljoonasta SDR:stä 89.770.000 SDR:ään eli noin 86 miljoonasta eurosta noin 130 miljoonaan euroon. Aluksen vetoisuudella tarkoitetaan merilain 10 luvun 5 §:n 3 momentin mukaan vuoden 1969 aluksenmittausyleissopimuksen mukaan laskettua bruttovetoisuutta

IMO:n päätöslauselma LEG.1(82) sisältää liitteen, jonka mukaan enimmäismäärä, joka voidaan maksaa öljyvahinkojen korvausrahastosta nousee 135 miljoonasta SDR:stä 203 000 000 SDR:ään eli noin 195 miljoonasta eurosta noin 293 miljoonaan euroon.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blankettisäännöksen Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä hyväksytyyn rahastoyleissopimuksen muutoksen määräysten voimaansaattamisesta. Kysymyksessä on poikkeuksellinen ti-

lanne, jossa kaikki sopimusmuutoksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Tämä seikka on otettu huomioon lain otsikossa ja sen 1 §:n muotoilussa.

Esityksen liite 3 sisältää muutosta koskevan päätöslauselman.

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan laki tulisi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Pykälän 2 momentin mukaan vahinkotahtumaan, joka on sattunut ennen lain voimaantuloa, sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita vuoden 1992 rahastoyleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja soveltamisesta annetun lain (424/1996) korvausvastuun rajoja koskevia säännöksiä.

2.2. Merilaki

10 luku. Vastuu öljyvahingosta

5 §. *Vastuun rajoittaminen ja vastuunmäärät.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan muutettavaksi aluksen omistajan vastuuta koskevat vastuurajat vastaamaan IMO:ssa 18 päivänä lokakuuta 2000 tehtyä päätöstä kansainvälisen järjestelmän korvausrajojen korotuksesta (liite 2). Korotusten sisällyttämisellä merilakiin on tarkoitus saattaa kansallinen lainsäädäntö sopusointuun näiden kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Voimaansaattamiseen ilman blanketti- tai sekamuotoisen voimaansaattamislain säätämistä ja siten yksinomaan kansallisen lain aineellisia säännöksiä muuttamalla tulee turvautua vain poikkeuksellisesti (Valtiosopimustyöryhmän mietintö, UM 1/2000, s. 68). Koska tällä lailla saatetaan poikkeuksellisesti voimaan kaikki CLC-yleissopimuksen muutoksen määräykset, ei erillisen blankettilain antamiselle tällaisessa erityistapauksessa ole tarvetta.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana. Koska lailla saatetaan voimaan kysymyksessä oleva sopimuksen muutos, on asianmukaista, että sen voimaantulolausek-

keesta ilmenee sen luonne tietyn kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamislakina (PeVL 61/2001 vp.). Ennen lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaisiin vanhaa lakia.

3. Voimaantulo

Esitykseen sisältyvät lait ehdotetaan tuleviksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana. IMO:ssa tehdyt päätökset korvausrajojen korotuksesta tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2003, jollei vähintään neljäsosa yleissopimusten sopimuspuolista ole vastustanut muutoksia määräaikaan mennessä. Koska aika vastustamiselle päättyy vasta 30 päivänä huhtikuuta 2002, selviää vasta sen jälkeen, tulevatko muutokset voimaan. Tämän johdosta ehdotetaan, että lait saatetaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana. Mikäli muutokset hyväksytään kansainvälisellä tasolla, ne tulisivat voimaan Suomessa 1 päivänä marraskuuta 2003.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava kuuluvaksi lainsäädännön alaan, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (esimerkiksi PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp.).

CLC-yleissopimuksen muutos koskee vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 6 artiklan 1 kap-

paleessa olevia vastuurajoja, jotka sisältyvät Suomessa merilain 10 luvun 5 §:ään. CLC-yleissopimuksen muutokset kuuluvat siten kokonaisuudessaan lainsäädännön alaan ja vaativat eduskunnan hyväksymisen.

Rahastoyleissopimuksen muutos koskee vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 6 artiklan 3 kappaleessa määriteltyjä rahaston maksettavaksi tulevien korvausmäärien rajoituksia. Rahaston velvollisuuden maksaa korvausta vahinkoa kärsineelle on katsottu kuuluvan lainsäädännön alaan (HE 30/1995 vp.). Muutokset korvausmäärien suuruuteen kuuluvat siten kokonaisuudessaan lainsäädännön alaan ja vaativat eduskunnan hyväksymisen.

5. Käsittelyjärjestys

Perustuslain perusoikeuksien osalta voidaan todeta, että vahingonkorvausvastuun korvausrajat koskevat sekä vahingonkärsijän että korvausvelvollisen oikeusasemaa. Korvausrajoja koskevat määräykset ovat yhteydessä myös perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan sekä perustuslain 20 §:ssä säädettyyn vastuuseen ympäristöstä.

Voimassa oleva öljyvahinkovastuulainsäädäntö sisältää jo säännökset aluksen omistajan vastuusta sekä Suomessa sijaitsevien öljyn vastaanottajien maksuvelvollisuudesta. Aluksen omistajan vastuu hänen aiheuttamastaan öljyvahingosta on rajoitettu. Vastuunrajoitusoikeus on pitkään ollut eräs peruselementti siviilioikeudellista vastuuta koskevissa merioikeudellisissa yleissopimuksissa. Vastuurajat merkitsevät poikkeusta Suomen vahingonkorvausoikeudessa vallitsevasta pääsäännöstä, jonka mukaan korvausvelvollisen on suoritettava vahingonkärsijälle täysi korvaus aiheuttamastaan vahingosta. Tällainen poikkeama on kuitenkin hyväksytty osana kansainvälistä oikeudellista sääntelyä jo silloin, kun Suomi on liittynyt nyt käsiteltäviin yleissopimuksiin.

Vastuurajojen korottaminen merkitsee myönteistä kehitystä vahingonkärsijän kannalta. Vastuurajojen korottaminen aluksen omistajan vastuun ja öljyn vastaanottajien maksuvelvollisuuden suuruuden osalta nyt käsiteltävänä olevissa tapauksissa johtuu pitkälti inflaatio- tai indeksitarkistuksista. Tä-

mäntyyppiset korotukset alkavat olla tavanomaisia kansainvälisessä kuljetusoikeudessa.

Hallituksen käsityksen mukaan sopimusten muutokset voidaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja esitykseen sisältyvät lakiehdotukset tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella sekä perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Lontoossa 18 päivänä lokakuuta 2000 Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä hyväksytyn:

1) öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969

tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajoitusten muutoksen ja

2) öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen

Koska muutokset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi samalla seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lontoossa 18 päivänä lokakuuta 2000 Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä tehdyn öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasa-

vallan presidentin asetuksella.

Vahinkotapahtumaan, joka on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ja soveltamisesta annetun lain (424/1996) korvausvastuun rajoja koskevia säännöksiä.

2.

Laki**merilain 10 luvun 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 10 luvun 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 421/1995, seuraavasti:

10 luku

Vastuu öljyvahingosta

5 §

Vastuun rajoittaminen ja vastuumäärät

Aluksen omistajalla on oikeus rajoittaa tämän luvun mukainen vastuunsa jokaista vahinkotapahtumaa kohti määrään, joka vastaa 4.510.000 SDR:ää sellaisesta aluksesta, jon-

ka vetoisuutta osoittava luku on enintään 5 000. Jos vetoisuutta osoittava luku on suurempi kuin 5 000, vastuurajaa korotetaan 631 SDR:llä jokaiselta vetoisuuden yksiköltä. Vastuun enimmäismäärä on kuitenkin 89.777.000 SDR:ää. Oikeus vastuun rajoittamiseen ei koske korkoa eikä oikeudenkäytiköitä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tavallan presidentin asetuksella.

Tämän lain tarkoituksena on saattaa voimaan Lontoossa 18 päivänä lokakuuta 2000 Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä tehdyn öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuo-

den 1992 pöytäkirjan vastuurajojen muutoksen määräykset sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

Vahinkotapahtumaan, joka on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita 10 luvun 5 §:n 1 momentin säännöksiä.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Jari Vilén*

Laki**merilain 10 luvun 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 10 luvun 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 421/1995, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 luku

10 luku

Vastuu öljyvahingosta**Vastuu öljyvahingosta**

5 §

5 §

*Vastuun rajoittaminen ja vastuumäärät**Vastuun rajoittaminen ja vastuumäärät*

Aluksen omistajalla on oikeus rajoittaa tämän luvun mukainen vastuunsa jokaista vahinkotapahtumaa kohti määrään, joka vastaa kolmea miljoonaa SDR:ää sellaisesta aluksesta, jonka vetoisuutta osoittava luku on enintään 5 000. Jos vetoisuutta osoittava luku on suurempi kuin 5 000, vastuurajaa korotetaan 420 SDR:llä jokaiselta vetoisuuden yksiköltä. Vastuu ei kuitenkaan missään tapauksessa ole suurempi kuin 59,7 miljoonaa SDR:ää. Oikeus vastuun rajoitukseen ei koske korkoa eikä oikeudenkäyntikuluja.

Aluksen omistajalla on oikeus rajoittaa tämän luvun mukainen vastuunsa jokaista vahinkotapahtumaa kohti määrään, joka vastaa 4.510.000 SDR:ää sellaisesta aluksesta, jonka vetoisuutta osoittava luku on enintään 5 000. Jos vetoisuutta osoittava luku on suurempi kuin 5 000, vastuurajaa korotetaan 631 SDR:llä jokaiselta vetoisuuden yksiköltä. Vastuun enimmäismäärä on kuitenkin 89.777.000 SDR:ää. Oikeus vastuun rajoitukseen ei koske korkoa eikä oikeudenkäyntikuluja.

Liite 2

PÄÄTÖSLAUSELMA LEG.1(82)
hyväksytty 18 päivänä lokakuuta 2000

Öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan sisältämien vastuunrajojen muutosten hyväksyminen

82. istuntoonsa kokoontunut OIKEUDELINEN KOMITEA, joka:

palauttaa mieleen Kansainvälistä merenkulkujärjestöä koskevan yleissopimuksen (jäljempänä "IMO-yleissopimus") 33 artiklan b kohdan, joka koskee komitean tehtäviä,

on tietoinen IMO-yleissopimuksen 36 artiklasta, joka koskee sille kansainvälisissä yleissopimuksissa tai asiakirjoissa tai niiden nojalla annettujen tehtävien hoitamiseen liittyviin menettelytapoihin sovellettavia sääntöjä,

palauttaa myös mieleen öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan (jäljempänä "vuoden 1992 vastuupöytäkirja") 15 artiklan, joka koskee vastuupöytäkirjan 6 artiklan 1 kappaleessa määrättyjen vastuunrajojen muuttamiseen sovellettavia menettelytapoja,

on käsitellyt ehdotetut vastuunrajojen muutokset ja toimittanut ne järjestön jäsenille ja sopimusvaltioille vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 15 artiklan 1 ja 2 kappaleen määräysten mukaisesti,

1. hyväksyy vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 15 artiklan 4 kappaleen mukaisesti vastuupöytäkirjan 6 artiklan 1 kappaleessa määrättyjen vastuunrajojen muutokset, jotka sisältyvät tämän päätöslauselman liitteeseen;

2. päättää vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 15 artiklan 7 kappaleen mukaisesti, että

RESOLUTION LEG.1(82)
(adopted on 18 october 2000)

Adoption of amendments of the limitation amounts in the Protocol of 1992 to amend the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, 1969

THE LEGAL COMMITTEE at its eighty-second session:

Recalling Article 33(b) of the Convention on the International Maritime Organization (hereinafter referred to as the "IMO Convention") concerning the functions of the Committee,

Mindful of Article 36 of the IMO Convention concerning rules governing the procedures to be followed when exercising the functions conferred on it by or under any international convention or instrument,

Recalling further article 15 of the Protocol of 1992 to amend the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, 1969 (hereinafter referred to as the "1992 CLC Protocol") concerning the procedures for amending the limitation amounts set out in article 6(1) of the 1992 CLC Protocol,

Having considered amendments to the limitation amounts proposed and circulated in accordance with the provisions of article 15(1) and (2) of the 1992 CLC Protocol,

1. Adopts, in accordance with article 15(4) of the 1992 CLC Protocol, amendments to the limitation amounts set out in article 6(1) of the 1992 CLC Protocol, as set out in the Annex to this resolution;

2. Determines, in accordance with article 15(7) of the 1992 CLC Protocol, that these

nämä muutokset katsotaan hyväksytyksi 1 päivänä toukokuuta 2002, jollei vähintään yksi neljäsosa valtioista, jotka olivat sopimusvaltioita muutosten hyväksymispäivänä (18 päivänä lokakuuta 2000), ole ennen kyseistä päivämäärää ilmoittanut järjestölle, että ne eivät hyväksy muutoksia;

3. päättää myös, että vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 15 artiklan 8 kappaleen mukaisesti muutokset, jotka katsotaan hyväksytyksi edellä olevan 2 kappaleen mukaisesti, tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2003;

4. pyytää, että pääsihteeri toimittaa vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 15 artiklan 7 kappaleen ja 17 artiklan 2 kappaleen v kohdan mukaisesti oikeaksi todistetut jäljennökset tästä päätöslauselmasta ja sen liitteen sisältämistä muutoksista kaikille valtioille, jotka ovat allekirjoittaneet vuoden 1992 vastuupöytäkirjan tai liittyneet siihen; ja

5. pyytää myös, että pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset tästä päätöslauselmasta ja sen liitteestä niille järjestön jäsenille, jotka eivät ole allekirjoittaneet vuoden 1992 vastuupöytäkirjaa tai liittyneet siihen.

amendments shall be deemed to have been accepted on 1 May 2002 unless, prior to that date, not less than one quarter of the States that were Contracting States on the date of the adoption of these amendments (being 18 October 2000) have communicated to the Organization that they do not accept these amendments;

3. Further determines that, in accordance with article 15(8) of the 1992 CLC Protocol, these amendments, deemed to have been accepted in accordance with paragraph 2 above, shall enter into force on 1 November 2003;

4. Requests the Secretary-General, in accordance with articles 15(7) and 17(2)(v) of the 1992 CLC Protocol, to transmit certified copies of the present resolution and the amendments contained in the Annex thereto to all States which have signed or acceded to the 1992 CLC Protocol; and

5. Further requests the Secretary-General to transmit copies of the present resolution and its Annex to the Members of the Organization which have not signed or acceded to the 1992 CLC Protocol.

Päätöslauseelman liite

Öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan sisältämien vastuunrajojen muutokset

Vuoden 1992 vastuupöytäkirjan 6 artiklan 1 kappaletta muutetaan seuraavasti:

ilmaisu ”3 miljoonaa laskentayksikköä” korvataan ilmaisulla ”4.510.000 laskentayksikköä”;

ilmaisu ”420 laskentayksikköä” korvataan ilmaisulla ”631 laskentayksikköä”; ja

ilmaisu ”59,7 miljoonaa laskentayksikköä” korvataan ilmaisulla ”89.770.000 laskentayksikköä”.

Annex

Amendments of the limitation amounts in the Protocol of 1992 to amend the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, 1969

Article 6(1) of the 1992 CLC Protocol is amended as follows:

the reference to "3 million units of account" shall read "4,510,000 units of account";

the reference to "420 units of account" shall read "631 units of account"; and

the reference to "59,7 million units of account" shall read "89,770,000 units of account".

Liite 3

PÄÄTÖSLAUSELMA LEG.2(82)
hyväksytty 18 päivänä lokakuuta 2000

Öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan sisältämien vastuurajojen muutosten hyväksyminen

82. istuntoonsa kokoontunut OIKEUDEL-
LINEN KOMITEA, joka:

palauttaa mieleen Kansainvälistä merenkulkujärjestöä koskevan yleissopimuksen (jäljempänä "IMO-yleissopimus") 33 artiklan b kohdan, joka koskee komitean tehtäviä,

on tietoinen IMO-yleissopimuksen 36 artiklasta, joka koskee sille kansainvälisissä yleissopimuksissa tai asiakirjoissa tai niiden nojalla annettujen tehtävien hoitamiseen liittyviin menettelytapoihin sovellettavia sääntöjä,

palauttaa myös mieleen öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan (jäljempänä "vuoden 1992 rahastopöytäkirja") 33 artiklan, joka koskee rahastopöytäkirjan 6 artiklan 3 kappaleessa määrättyjen vastuurajojen muuttamiseen sovellettavia menettelytapoja,

on käsitellyt ehdotetut vastuurajojen muutokset ja toimittanut ne järjestön jäsenille ja sopimusvaltioille vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 33 artiklan 1 ja 2 kappaleen määräysten mukaisesti,

1. hyväksyy vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 33 artiklan 4 kappaleen mukaisesti rahastopöytäkirjan 6 artiklan 3 kappaleessa määrättyjen vastuurajojen muutokset, jotka sisältyvät tämän päätöslauselman liitteeseen;

2. päättää vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 33 artiklan 7 kappaleen mukaisesti, että nämä muutokset katsotaan hyväksytyksi 1

RESOLUTION LEG.2(82)
(adopted on 18 October 2000)

Adoption of amendments of the limits of compensation in the Protocol of 1992 to amend the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage, 1971

THE LEGAL COMMITTEE at its eighty-
second session:

Recalling Article 33(b) of the Convention on the International Maritime Organization (hereinafter referred to as the "IMO Convention") concerning the functions of the Committee,

Mindful of Article 36 of the IMO Convention concerning rules governing the procedures to be followed when exercising the functions conferred on it by or under any international convention or instrument,

Recalling further article 33 of the Protocol of 1992 to amend the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage, 1971 (hereinafter referred to as the "1992 Fund Protocol") concerning the procedures for amending the limits of the amounts of compensation set out in article 6(3) of the 1992 Fund Protocol,

Having considered amendments to the limits of the amounts of compensation proposed and circulated in accordance with the provisions of article 33(1) and (2) of the 1992 Fund Protocol,

1. Adopts, in accordance with article 33(4) of the 1992 Fund Protocol, amendments to the limits of the amounts of compensation set out in article 6(3) of the 1992 Fund Protocol, as set out in the Annex to this resolution;

2. Determines, in accordance with article 33(7) of the 1992 Fund Protocol, that these amendments shall be deemed to have been

päivänä toukokuuta 2002, jollei vähintään yksi neljäsosa valtioista, jotka olivat sopimusvaltioita muutosten hyväksymispäivänä (18 päivänä lokakuuta 2000), ole ennen kyseistä päivämäärää ilmoittanut järjestölle, että ne eivät hyväksy muutoksia;

3. päättää myös, että vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 33 artiklan 8 kappaleen mukaisesti muutokset, jotka katsotaan hyväksytyksi edellä olevan 2 kappaleen mukaisesti, tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2003;

4. pyytää, että pääsihteeri toimittaa vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 33 artiklan 7 kappaleen ja 38 artiklan 2 kappaleen vi kohdan mukaisesti oikeaksi todistetut jäljennökset tästä päätöslauselmasta ja sen liitteen sisältämistä muutoksista kaikille valtioille, jotka ovat allekirjoittaneet vuoden 1992 rahastopöytäkirjan tai liittyneet siihen; ja

5. pyytää myös, että pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset tästä päätöslauselmasta ja sen liitteestä niille järjestön jäsenille, jotka eivät ole allekirjoittaneet vuoden 1992 rahastopöytäkirjaa tai liittyneet siihen.

accepted on 1 May 2002 unless, prior to that date, not less than one quarter of the States that were Contracting States on the date of the adoption of these amendments (being 18 October 2000) have communicated to the Organization that they do not accept these amendments;

3. Further determines that, in accordance with article 33(8) of the 1992 Fund Protocol, these amendments, deemed to have been accepted in accordance with paragraph 2 above, shall enter into force on 1 November 2003;

4. Requests the Secretary-General, in accordance with articles 33(7) and 38(2)(vi) of the 1992 Fund Protocol, to transmit certified copies of the present resolution and the amendments contained in the Annex thereto to all States which have signed or acceded to the 1992 Fund Protocol; and

5. Further requests the Secretary-General to transmit copies of the present resolution and its Annex to the Members of the Organization which have not signed or acceded to the 1992 Fund Protocol.

Päätöslauselman liite

Öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan sisältämien vastuuraajien muutokset

Vuoden 1992 rahastopöytäkirjan 6 artiklan 3 kappaletta muutetaan seuraavasti:

4 kappaleen a kohdan ilmaisu "135 miljoonaa laskentayksikköä" korvataan ilmaisulla "203.000.000 laskentayksikköä";

4 kappaleen b kohdan ilmaisu "135 miljoonaa laskentayksikköä" korvataan ilmaisulla "203.000.000 laskentayksikköä"; ja

4 kappaleen c kohdan ilmaisu "200 miljoonaa laskentayksikköä" korvataan ilmaisulla "300.740.000 laskentayksikköä"

Annex

Amendments of the limits of compensation in the Protocol of 1992 to amend the International Convention on the Establishment of an International fund for Compensation for Oil Pollution Damage, 1971

Article 6(3) of the 1992 Fund Protocol is amended as follows:

the reference in paragraph 4(a) to "135 million units of account" shall read "203,000,000 units of account";

the reference in paragraph 4(b) to "135 million units of account" shall read "203,000,000 units of account"; and

the reference in paragraph 4(c) to "200 million units of account" shall read "300,740,000 units of account".